

Open brief aan de stad, ter attentie van het College van B&W

Utrecht, 20 december 2011

CRISIS BIEDT UTRECHT LEGIO KANSEN: OVER DE ONTWIKKELING VAN ONZE STAD IN MOEILIJKE TIJDEN

Achter de toonbanken van winkeliers en in de bestuurskamers van grote ondernemingen, kennisinstellingen en verenigingen vinden nu herbezinningen plaats. Getuige de vele nota's die momenteel verschijnen is dat ook het geval in het stadhuis en het provinciehuis¹. Voornaamste aanleiding is de voortgaande economische en financiële crisis. De Utrecht Development Board (UDB) kent veel van deze partijen, hun overwegingen en hun zorgen. Met die in het achterhoofd willen wij graag bijdragen aan het bundelen van alle inzichten en het starten van meer *gezamenlijke* acties om de ontwikkeling van de stad verder te helpen in moeilijke tijden. Dit is namelijk de rol die de UDB bij oprichting is toegedicht: bundelen en versnellen. Tevens kunnen wij, vanuit onze samenstelling en posities in de stad, traditioneel gescheiden domeinen en partijen met elkaar verbinden.

Anno 2011 staan we voor een fundamentele en diep ingrijpende omslag: van permanente, bijna vanzelfsprekende welvaartsgroei naar krimp en crisis. Ten dele is dit een onvoorstelbaar en onvoorspelbaar proces, maar zeker is dat het gaat om een echt nieuwe ronde. De crisis gaat sinds 2008 als een verwoestende golfslag door Nederland: eerst de banken, dan het financieel bestel en toen kreeg het MKB de eerste klappen. Daarna kwam de Eurocrisis, die een landen- en Europacrisis werd. Nu gaan deze opeenvolgende klappen steeds duidelijker de reële economie en de export aantasten en komen we in een officiële recessie. We staan nog maar aan de vooravond van grote

¹ Zoals de 'Economische agenda Utrecht 2012-2018' (aangekondigd en in ontwikkeling), 'Stadsbrede herprioritering ruimtelijk domein' d.d. 25 oktober, Concepten voor ontwikkelingskader kantoren en detailhandel, 'Focus op kennis en creativiteit, economische visie provincie Utrecht', oktober 2011

bezuinigingen op de overheidsuitgaven, die een na-ijl effect zijn van de ingrepen in de voorgaande crises, zoals in defensie, zorg, onderwijs, sociale werkvoorziening en gemeentefinanciën. Overwaarderingen uit het verleden, van bankbalansen tot grondprijzen, van huizenprijzen tot afschrijvingstermijnen, zullen allemaal nog uit het systeem moeten lopen. Belangrijker vinden wij echter *de psychologische krimp* die optreedt. Voor hele generaties bestuurders is dit een volstrekt nieuw fenomeen. Hoe raakt dit de mentaliteit waarmee de crisis tegemoet getreden wordt: Depressief? Angstig? Gretig? Hoopvol? De eerste reflex, ook in Utrecht, zal zijn om plannen te faseren en te bevriezen. Dit veronderstelt dat die plannen en hun richting zelf geen herijking behoeven en dit gaat ook uit van een herstel van 'normale groei' binnen drie à vier jaar.

Wij denken dat de tijd is aangebroken om opnieuw creatief na te denken, een *umdenken aller Werte*. We gaan een andere tijd in de komende tien jaar, dus moeten we opnieuw prioriteiten stellen en opnieuw de richting bepalen en de eerste stappen zetten. Dit is daarmee een oproep tot *herbezinning*. Het gaat om een open en scherp oog temidden van een orkaan. Een crisis is ook een kans. Dat is onze eerste boodschap: *reken niet op natuurlijk herstel*, maar blijf wel scherp uitkijken naar kansen. Dit is ook van belang vanwege de groeiende druk om bestuurlijk te gaan samenwerken als Randstad of 'metropool'. Alleen vanuit een besef van eigen kracht en een eigen visie is dit ook voor Utrecht een goed proces. We noemen dit een *urgenda*.

Onze tweede boodschap is: we moeten komen met *onorthodoxe maatregelen*. Het verleden biedt geen houvast. Maar de crisis geeft ons kansen om overbodige zaken, gegroeide bureaucratie, verkeerde houdingen aan te pakken. Het is tijd voor echte creativiteit, die oplossingsgericht is en grensdoorbrekend. We zien die oproep terug in de genoemde nota's van de overheden: goede tijdige analyses, heldere data, duidelijke roep om creativiteit, ook van marktpartijen. De rijksoverheid doet een duit in het zakje door vergadertafels in te richten over een nationaal innovatieprogramma. Het is goed daarbij aangesloten te blijven. Maar we weten dat het vooral op de bordjes ligt van de grote steden om een goed antwoord te vinden op de internationale concurrentie in de slag om welvaart en werkgelegenheid.

Waar denken we aan bij onorthodoxe maatregelen?

Utrecht investeert in grote infrastructurele werken, zoals een nieuw stadskantoor. Uit alle analyses blijkt dat dit een topinvestering is in de huidige moeizame kantorenmarkt: dichtbij het centraal station, duurzaam en energiebewust, nieuwste technologie geïncorporeerd. Wij denken dat de gemeente Utrecht er verstandig aan doet dit kantoor niet zelf te betrekken, maar het tegen een hele goede prijs beschikbaar te stellen aan marktpartijen en zelf een van de leegstaande kantoren elders in de stad te betrekken. Dit dient vele doelen: we houden goede marktpartijen vast voor de stad, elders is minder leegstand en een deel van de opbrengst kan worden benut om het te betrekken kantoor op te knappen, ook als investering in de voorraad.

Wij denken dat drie stadscentra, de monumentale binnenstad, het stations- en Jaarbeursgebied (als één gebied, inclusief Smakkelaarsveld, Muziekpaleis, Hoog Catharijne) en Leidsche Rijn Centrum, al teveel was in de oude economie en helemaal in de nieuwe. Zeker omdat het hier niet alleen om economische investeringen gaat, maar ook om aanvullende voorzieningen voor onderwijs en cultuurvoorzieningen (zoals de Schouwburg XL). Sowieso is het geld van publieke en private partijen hiervoor op. Dit is

zo'n voorbeeld waar een meer gedurfde herbezinning ruimte maakt om beter te anticiperen op de moeilijke tijden voor ons. Twee centra is meer dan genoeg. De aanduiding Leidsche Rijn Centrum is verwarrend: het gaat om bovenstedelijke, zelfs bovenregionale functies die nauwelijks direct voor de wijk Leidsche Rijn relevant zijn. Een term als A2-Centrum duidt beter aan wat daar beoogd wordt. Deze herbezinning kan opleveren dat we nieuwe plannen maken waarbij de stadsregio Leidsche Rijn serieuzer wordt bediend wat betreft winkelen, cultuur, onderwijs, OV.

Meer terreinen en gebouwen zullen braak of onbebouwd komen te liggen, zie bijvoorbeeld nu al de leegstand aan de Cartesiusweg. Accepteer dat en maak er expliciet gebruik van. Werk aan regelvrije ruimte voor dergelijke *fringe places* voor cultuur en festivals. Dit is wat *urban culture* betekent en voedt. Dit vergt een omslag uit de hysterisch risicomijdende cultuur. Lopende grote cultuurprogramma's, met name Culturele Hoofdstad, Vrede van Utrecht en Culturele Zondagen, zouden met hun programmering en steun aan het bloeiende, kleinschalige culturele leven van de stad, hiervoor invulling moeten bieden. Daarmee worden ze ook meer betrokken op de harde, economische en sociale agenda van de stad.

Een al 20 jaar na-ijlend probleem op de groei van onze opleidingsinstituten is de gebrekkige jongeren- en studentenhuisvesting. Bouw leegstaande kantoren om tot dergelijke huisvesting.

De stad kan inzetten op een eigen *crisis- en herstelwet* door alle vergunningen en procedures door te lichten op vertraging, onnodige bureaucratie, mogelijke bundeling en flexibilisering. Daar mag in ieder geval geen oorzaak van belemmering van groei zitten. Het gaat ook om het ontwikkelingsgericht maken van bestemmingsplannen die vaak natuurlijke uitbreiding, bijvoorbeeld van bedrijfsactiviteiten in garageboxen, belemmeren.

Zet *gaming*, een creatief speerpunt van de stad, in voor processen van besluitvorming, via zogenaamde *serious gaming development*.

Daarmee zijn we bij onze derde boodschap: de stad zal de krachten moeten bundelen, het gaat om een *nieuwe vormen van partnership*. Dit is momenteel niet echt een kracht van de stad, elders zien we betere en sterkere voorbeelden². Ook hierin pleiten we voor onorthodoxe aanpakken:

Laten we van Utrecht de Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen stad van het land maken, laten we de agenda's van publieke (milieu, overlast, werkloosheid, nieuwe zorgtaken) en private (*war for talent*, duurzaamheid, MVO, innovatie) partijen op elkaar leggen en met elkaar beter en actiegericht verbinden.

Laten we jong talent beter mobiliseren op de vraagstukken waar we voor staan. We kunnen een *pool* maken van vrijwillige creatieve arbeid: studenten, creatieve ZZP-ers, jonge ambtenaren, academische jonge werklozen, staf uit het bedrijfsleven en de consultancy onder strakke leiding als een soort ideeën fabriek. Het management hiervan zou gekoppeld kunnen zijn aan gemeentesecretaris en het secretariaat van de UDB.

² Recent nog een hele promotiebijlage in FD 20 november, waaruit blijkt dat zelfs het 'suffe' Den Haag hier ver mee is. Verrassend, van Amsterdam, Rotterdam en Eindhoven wisten we het immers al. Misschien is het 'alleen maar' stads-verkoop, maar wat is dan die van Utrecht?

De bundeling tussen stad en bedrijfsleven kan worden bevorderd door te experimenteren met andere vormen van aanbesteding (meer integraal en innovatiegericht), van hard aanbesteden naar *smart aanbesteden*, door publieke en private partijen.

Bewust geven we deze onorthodoxe en wellicht omstreden ideeën aan het begin van deze brief weer, om daarmee de urgentie en nieuwe creativiteit aan te geven die zo nodig is. Tevens gaat het ons om een oproep te doen tot *handelen*. Dit is niet de zoveelste inspraakbrief. De UDB wil actief meewerken. Hierna gaan we dieper in op onze onderliggende analyse en beschouwingen.

Uitgangspositie Utrecht: waar staan we en wat deden we blijkbaar goed?

Het is goed om te constateren, tegen de tijdgeest en de gebruikelijke benepen houding in de stad in: Utrecht staat er goed voor. De stad is op dit moment de grootste bouwplaats in Nederland. Ze voldoet daarmee perfect aan wat in alle economische boekjes staat: je moet investeren in tijden van crisis. Utrecht heeft en bestuurt de grootste woningbouwlocatie (Leidsche Rijn), verbouwt het grootste treinstation van Nederland, en voegt er nog een nieuwe terminal in Vaartsche Rijn aan toe, knooppunt van de nieuwste OV verbindingen, zoals Randstadrail en Uithof sneltram. Utrecht bouwt een nieuw stadskantoor. Er komt een nieuw Muziekpaleis. De herinrichting van Hoog Catharijne, het grootste winkelhart van Nederland, vordert gestaag. Er komt weer water in de Singel. En er liggen nog steeds nieuwe concrete voornemens rond Jaarbeursplein en Smakkelaarsveld. Dit gaat allemaal met minder sores dan Amsterdam heeft met de metro en Den Haag met de Lightrail en een lekkende tunnel. Utrecht staat bovenaan in alle *rankings* die gepubliceerd worden, dit is de jongste stad, de hoogst opgeleide stad, de best verdienende stad, de stad met de meeste (jonge) vrouwen.

Velen zien in Utrecht het gelijk van Richard Florida³: het gaat om vestigingsklimaat en een stadsklimaat dat een appél doet op de creatieve klasse en de economische ontwikkeling volgt daaruit. Utrecht heeft succesvol de omslag gemaakt van nationale draaischijf, de centrumfunctie, die nu eenmaal vaak kleurloos en weinig spraakmakend is, naar een stad die voorop loopt in de nieuwe economie, die kennis, dienstverlenend en ICT gestuurd is.

Voordat we ons over de crisis en haar effecten buigen, is de vraag: wat waren de factoren die dit succes kunnen verklaren?

Allereerst een natuurlijke: de centrale ligging is een ruimtelijk gegeven en iedereen, vaak ook buiten de stad, heeft eraan meegewerkt dat te handhaven en uit te bouwen. Niemand kon en wilde zich permitteren dat het hier vastloopt. Utrecht heeft goed meegespeeld en meegewerkt aan deze economische en ruimtelijke positie van nationale betekenis.

Dan is er nog een ander juweel uit het verleden: de fraaie historische binnenstad waarin geherinvesteerd is, al tijdens de aanleg van Hoog Catharijne en daarna, bijvoorbeeld vanuit het streven om de binnenstad op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO te krijgen. Een teken van ambitie om tot de wereldtop te willen behoren. De binnenstad is een toeristisch en cultureel visitekaartje. Ze past perfect in het Nieuwe Winkelen, waar het gaat om sfeer, belevenis, kwaliteit en vermenging van functies. Dit fraaie stedelijke

³ The rise of the creative class

milieu, gecombineerd met veel groen direct om de stad, wordt gewaardeerd door (jonge) gezinnen.

Van recenter datum is het aantrekken en faciliteren in hun groei van de grote opleiders in de stad, op alle niveaus van onderwijs. Dit levert een aantoonbaar andere stad op, met een ander stadsklimaat, dat aantrekkelijk is voor jongeren die verder willen en sowieso een hang naar de stad hebben. Het biedt ook werkgevers en alle bemiddelende partijen op de arbeidsmarkt een aantrekkelijk arbeidspotentieel, de belangrijkste schaarstefactor in de hele economie de komende jaren, zelfs in een recessie.

Meest recent is de investering in Leidsche Rijn en de enorme verjonging van de stad door de bevolking die daar woont. Ook dit is toekomstige arbeidspopulatie en tevens hedendaagse consumenten en ondernemers.

Het woon- en leefklimaat voor jongeren en hoger opgeleiden is van groot belang: werkgevers volgen hoogwaardige arbeid, deze creëert toeleverende arbeid en horeca- en entertainment functies (het *schoorsteeneffect*), naast een toenemende vraag naar ambachtlieden in technische vakken. Grote, goed bekendstaande opleidingsinstituten trekken deze jongeren aan, die in de stad blijven, na hun diploma, als er veel ondernemerskansen en werkgelegenheid zijn en een aantrekkelijke woonomgeving. Dit relativeert natuurlijk de dominante citymarketing- en innovatiebenaderingen die uitgaan van enkele speerpunten. Goed wonen en een creatief en intellectueel stadsklimaat zijn doorslaggevender, Utrecht heeft dat in elk geval bereikt.

Al dat succes heeft twee keerzijdes, die ook onderdeel moeten zijn van de toekomstige agenda. Utrecht kent een aantal krachtwijken waar grote sociale problemen zijn. De 'schoorsteen' heeft daar onvoldoende trekkracht. En: de aantrekkelijkheid als nationale 'centrumstad' voor werkgevers en bewoners, heeft een negatieve keerzijde van een groot pendelverkeer dagelijks in en uit de stad. De komende recessie zal dit niet zomaar laten afnemen. De uitdaging zal blijven dit op te lossen met 'schone bereikbaarheid'⁴.

Samenvattend is Utrecht succesvol geweest door de combinatie van de centrale ligging, de inzet op woningbouw en de grote opleidingsinstituten, die een creatief, aantrekkelijk stadsklimaat (ruimtelijke ordening, cultuur, monumentenbeleid) en vestigingsklimaat (met name qua arbeidsaanbod en bereikbaarheid) hebben opgeleverd. Dit relativeert natuurlijk de nu overall dominante speerpunten en profileringsaanpak. Vanaf nu gaat het om het vasthouden van dit succes vanuit een reële visie op de Utrechtse verdiensten en verworvenheden. Wij denken dat dit een gemengd beleid zou moeten zijn. We willen de nummers één in hun sectoren proactief vasthouden en met hen wervend verder kijken als ambassadeurs en kennisdragers tegelijk. Deze geven immers allure, nationale uitstraling en reputatie aan een stad. Tegelijk heeft Utrecht een overduidelijke MKB-economie, hoogwaardige arbeid en een innovatieve culturele sector, ook daarop zal verder beleid kunnen worden gezet. En de stad zal als geheel meer alert moeten zijn op het binnenhalen van twijfelende of zoekende werkgevers.

⁴ Een van de eerste projecten van de UDB was het verminderen van piekbelastingen rondom Utrecht door te gaan experimenteren met nieuwe webcommunicatie en vouchers voor de weggebruiker. De provincie heeft dit omarmd.

Wat zijn de nieuwe uitdagingen?

De grote uitdagingen komen van drie kanten.

Allereerst: een groot deel van het succes is verworven *onder de radar*. Het lijkt bijna moeiteloos en beleidloos tot stand gekomen. Je zou kunnen zeggen: met vasthoudendheid en gezond opportunisme heeft de stad de kansen gepakt die het kreeg aangereikt. Maar het is nooit gebracht en verteld als een *grand new project*, als een heroïsche strijd, als een ambitie die geleidelijk, moeizaam, stapsgewijs is veroverd op de rest van de wereld. De analogie met hoe nu wordt gekeken naar het 'succes' van Europa dringt zich hier helaas op. Dichterbij huis biedt de levenscyclus van FC Utrecht lessen voor Utrecht in huis. Al met al past deze taaie bescheidenheid goed bij het karakter van de stad Utrecht. Daarmee dreigt het ook te vanzelfsprekend te worden gevonden. Te weinig lijkt de behoefte te bestaan om dit vast te houden of zelfs te verdedigen. De loze kritiek op de zogenaamde overlast van de bouwputten, de "verwaarlozing" van de wijk Leidsche Rijn, de roep om meer subsidie, de kleinzielige jacht om Utrecht laag en klein te houden, kortom het gebrek aan trots, gaan gewoon door. Utrecht is niet gewend vanuit een gevoel van succes en kracht te opereren.

Dat creëert de tweede uitdaging: alle andere grote steden zijn opgeschoven in hun kennis, expertise en beleid wat betreft profilering, publiek-private samenwerking en werving van bedrijven. Het speelveld is in de afgelopen vijf tot tien jaar verder concurrerend geworden, ook internationaal. De illusie dat het succes onder die radar kan blijven en zich daar verder ontwikkelt is gevaarlijk. Ondanks zichzelf is Utrecht toenemend de *city to beat*.

Deze beide elementen maken het cruciaal de samenwerkingsgesprekken in metropoolverband met een duidelijke en harde agenda in te gaan. Utrecht staat er beter voor dan Amsterdam, in veel opzichten, maar is niet gewend dat te zien als concurrentie (behalve bij voetbal).

En de derde uitdaging is evident: hoe met minder middelen, in een krimpende economie en overheidsuitgaven⁵, toch stappen vooruit te blijven zetten? Waar liggen de kansen die deze crisis biedt?

Dit heeft allemaal gevolgen voor de rolverdeling in de stad. Utrechts 'natuurlijke succes' heeft een scheiding van werelden bevorderd, tussen bedrijfsleven en stadsbestuur/gemeenteapparaat. Grof gezegd: die bedrijven komen toch wel, maar voelen zich niet altijd welkom doordat ze vooral bejegend worden met eisen of gebrek aan aandacht. Zelden wordt er actief geworven. Andersom ligt de prioriteit van gemeenteraad en stadsbestuur vaak bij de sociale problematiek, zoals: de arme wijken en de onveiligheid daar, de gebrekkige integratie van culturen, de slechte huisvesting aan de onderkant, maar op heel veel terreinen zouden private partijen hieraan mee moeten doen of zouden daartoe uitgedaagd kunnen worden. Publiek en privaat kunnen niet zonder elkaar. Beide agenda's moeten meer gaan mengen in de toekomst, omdat zowel de wervings- als de woon- als de sociale sfeer ernstig geraakt zullen worden door de crisis en er een gemeenschappelijke aanpak moet komen. Een combinatie van een

⁵ Uit bovenstaande analyse is bijvoorbeeld af te leiden dat bezuinigingen op hoger onderwijs Utrecht relatief hard zullen raken

overheid die echt strategisch kiest en co-onderneemt en een private sector met een meer maatschappelijke agenda.

Hoofdpijnen van een toekomstgericht antwoord

Het gaat wat ons betreft dus om herprioriteren en herbezinnen, naast faseren, als antwoord op de crisis. Opererend vanuit een goede, objectieve, intelligente waardering voor het bereikte succes. Het profiel van een stad van kennis en cultuur biedt zeker een goed uitgangspunt voor dit vervolg.

Wel is het zaak hierbij breed te denken en handelen, buiten de formele grenzen van de gemeente: het gaat daarbij om een mentaliteit, dat start met het incorporeren van Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern als echt behorend bij de stad Utrecht, maar ook verder: de agglomeratie hoort er helemaal bij, wat betreft visie, en zelfs verdergaande verbanden als met Zeist en Driebergen⁶, mogelijk zelfs Amersfoort en Hilversum.

Vanuit deze visie en analyse en vanuit onze eigen contacten in de stad in brede zin, reiken wij de volgende suggesties aan voor een **economische strategische agenda**:

1. Actief vasthouden van de grote opleiders⁷ en de werkgevers met nummer één posities⁸ in hun branche. Hen een optimaal faciliterend vestigingsklimaat bieden en tegelijk zoeken naar innovatie op duurzaamheidsgebied. Het gaat hier om inrichten van een proactief accountmanagement vanuit het stadhuis. Ook om het inzetten van dit soort private partijen, hun inzichten en netwerken voor verdere 'acquisitie'⁹. De nu gekozen speerpunten, life sciences, creatieve industrie en zakelijke dienstverlening, zijn nog steeds goed gekozen. Maar bundelt Utrecht nu de mensen en voorstellen die naar het betreffende landelijk innovatieprogramma gaan? Hebben we gelobbyd voor eigen mensen? Om het economisch profiel van de stad en onze opleidingsinstanties te verhogen, is het goed te beseffen dat in ons denken de Universiteit Nijenrode (Breukelen) en De Baak, het opleidingscentrum voor het hoger kader in het bedrijfsleven (Driebergen), gewoon bij de regio horen en hierbij ingezet kunnen worden. In alle stappen die we zetten, kunnen we steeds goed aansluiten op het bestaande economisch profiel van de stad, het is een start up/incubator economie (inclusief culturele activiteiten), dus kleinschalig, dynamisch, kort na afstuderen, sterk ICT

⁶ Als voorbeeld: De verplaatsing van RIVM is vanuit dit perspectief niet nodig. De 'werk'-afstand is nu al kort genoeg. Met een goede OV-verbinding naar de Uithof ligt de RIVM gewoon 'op' het Utrecht Science Park. Er zullen andere redenen zijn voor deze verplaatsing. Tevens is het zaak bij welke verplaatsing dan ook telkens deze gebieden in samenhang en met dezelfde focus op life sciences en spin off in te vullen.

⁷ Dit zijn bijvoorbeeld: UU, HKU, ROC M-N, HU, UMCU

⁸ Dit zijn bijvoorbeeld: RABO NL, Cap Gemini, Berenschot, ASR, Jaarbeurs, Filmfestival, Corio, Antonius Ziekenhuis, Grontmij, CMS Derks, SHV, Bouwfonds, NS, Pro Rail, Sara Lee, FNV/CNV, Grote musea, Vredenburg

⁹ Voorbeeld is het naar Utrecht krijgen van het landelijk kinderoncologisch centrum, een door anderen omstreden project en vestigingskeuze. Tot nu toe vindt de werving en lobby vooral plaats vanuit UMCU, maar de race is nog niet gelopen. Wat heeft en wil de stad of Utrecht Science Park nog meer bieden?

gerelateerd, veel aan huis of in openbare werkplekken. Een stad van open innovatie, ook aan de kant van financiers en bedrijven.

2. Vormen van een gemeenschappelijke maatschappelijke agenda, Utrecht als stad van maatschappelijk verantwoord ondernemen¹⁰, rond milieu, werkgelegenheid, lagere scholing, ambacht. Bij beide hiervoor genoemde resterende grote problemen is altijd private inzet en creativiteit nodig. Laten we dat beter gaan mobiliseren. Goed passend in deze reeks is het uitstekende initiatief tot een Ondernemersfonds, mits dat nu goed en in gezamenlijk partnership wordt besteed. Andere activiteiten kunnen zijn: het bundelen van filantropische fondsen in de stad en het oprichten van een stadsfonds voor goede doelen gerelateerd aan de stad.
3. In ruimtelijke en culturele ontwikkeling dreigt al enige tijd een te grote broek door in te zetten op drie stedelijke centra, inclusief het uitsmeren van de culturele voorzieningen. Met de crisis is het tijd hierop beter te kiezen. De stad kan zich niet meer permitteren om economisch en cultureel in te zetten op drie stedelijke centra, dus inclusief een bovenstedelijk gebied bij Leidsche Rijn. Wij zien er maar twee: de oude Binnenstad en Rondom Station: het cluster Hoog Catharijne/station/Jaarbeurs/ Smakkelaarsveld. Dat betekent dat het Stedelijk centrum bij Leidsche Rijn kan worden ingezet als *fringe* gebied/vrijplaats/sociaal innovatie gebied voor de creatieven, festivals, bijzondere tijdelijke huisvesting. Dit past bij de thema's van culturele hoofdstad, en het verbinden van oud en nieuw. Mogelijk kunnen we elders in de stad ook ongestructureerde, niet aangeharkte ruimte maken voor informele activiteiten op de thema's groen en creatief, zoals voor *city gardening*¹¹ en *city art* (ook rond musea, HKU gebouwen etc.).
4. We zouden echt moeten werken aan het mixen van woon- en werkfuncties. Dat past bij de nieuwe economie en de succesvolle aanwas van Zelfstandige Professionals in onze stad, zoals in Leidsche Rijn; het gaat dan om het werkelijk faciliteren inclusief een stukje opschaling in diezelfde wijk, met noodketen, of kleinschalige bedrijfslocaties. Om onszelf te profileren als stad van kennis en cultuur is het zinnig enige grotere locaties aan te wijzen voor gratis en openbaar *wifi-spots*, wellicht zelfs publieke werkplekken, zoals de Neude en het Jaarbeursplein. Dit kan heel goed met het omringende bedrijfsleven. We zouden ook kunnen werken met interactieve wegwijzerborden, zo mogelijk met behulp van *gaming*.
5. Ook zullen we, om financiële redenen én om te komen tot onorthodoxe oplossingen in crisissomstandigheden, veel meer met het jonge intellectuele kapitaal van de stad moeten doen: meedenken, concurrerende ideeën bedenken, culturele manifestaties ondersteunen. Rond de bezuinigingen en rond het Dynamisch Stedelijk Masterplan heeft Utrecht laten zien innovatieve vormen van coproductie van beleid niet te schuwen, dat zouden we in deze agenda moeten voortzetten.

¹⁰ Het nationale kenniscentrum MVO Nederland houdt al kantoor in Utrecht.

¹¹ Een opkomend fenomeen elders: op openliggende terreinen worden mobiele bakken met grond neergezet voor verbouwing van groenten e.d. door bewoners uit de wijk, een vorm van mobiele volkstuinen

6. Er ontbreekt een schakel in het wonen voor jeugd/starters: de studenten- en jongerenhuisvesting. Hier pleiten we voor echte doorbraak en duurzame oplossingen als herinzet kantoren en containerwoningen. Hier biedt de crisis echt kansen om een structureel probleem van de stad te verhelpen.
7. Kwaliteit: creëer een autoluwe en op onderdelen autovrije binnenstad die bezoekers en bewoners tegelijk parkeergelegenheid en gemakkelijk transport biedt naar ons winkelhart. Geef winkels en horeca een koopzondag, in afwisseling en aansluiting op culturele programmering. Dit bevordert het Nieuwe winkelen, geeft de binnenstad een nieuwe impuls en legt opnieuw een betere koppeling tussen cultuur en economie .

Bemiddeling, verbinding en stimulans door UDB

De UDB legt deze agenda niet alleen neer als een vorm van meepraten en inspreken. Dit is met zekerheid een agenda waarop veel energie ambitie en creativiteit zit in de stad. De UDB gaat daar er sowieso mee aan de slag, op zoek naar medewerking van alle genoemde partijen, publiek en privaat. Het gaat ons om *doen* en om *bundeling van krachten*.

Om te beginnen zullen we deze brief openbaar maken en hiermee hopen we een publiek debat uit te lokken over de beste antwoorden voor deze stad in de moeilijke en spannende tijden waar we nu in zitten.

Vervolgens gaan via conferenties actief op zoek naar partijen die hierover mee willen praten en een *commitment* op bepaalde plannen of acties af willen geven.

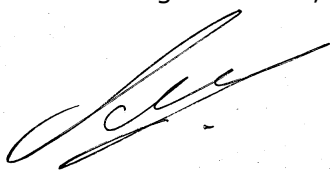
Ook kunnen we worden uitgenodigd mee te denken bij strategie conferenties die partijen uit en rondom de stad zelf beleggen.

We willen graag doorgaan met ons bestuurlijk te verbinden aan lopende programma's en initiatieven in de stad, bijvoorbeeld op het terrein van cultuur, sport of rond het rijksinnovatieprogramma. Enerzijds geeft dit ons voeding en ideeën, anderzijds kunnen we voortbouwen op deze Utrechtse *rooie droath* vanuit ons unieke overzicht.

Uiteindelijk denken we aan het organiseren van een reeks kwartaalconferenties met een breed en open uitnodigingsbeleid uit onze netwerken. We hopen daarbij natuurlijk op het type ondersteuning zoals we hiervoor al hebben gesuggereerd: inzet moderne media en *gaming*, jonge mensen en creatief gericht, volgens het principe: *practice what you preach*.

Dit is wat wij zien gebeuren en wat wij zelf zullen doen. We horen graag van velen hun opmerkingen en aanvullingen op deze voorzet. We gaan daarover graag met de stad en omgeving in gesprek,

Namens de gehele UDB,

Steven de Waal